

Verslag Vorming 'Op weg naar een dorpsvisieplan' 30 mei 2026, aansluitend op de Algemene Vergadering

Een 24-tal mensen volgden deze vorming.

Inleiding door Maarten Lippens, VVDB-beleidsmedewerker

VVDB ziet een duurzame toekomstvisie als een belangrijke leidraad bij de werking van een dorps-team. Vandaar is een der actiepunten in het VVDB-Jaarplan-2026 de aanmaak van een document dat burgergroepen op weg zet om een krachtige visie op hun dorp neer te schrijven.

Dit vormingsluik vandaag staat volledig in het teken van dit voornemen. Maar het kadert ook in een groter geheel. Binnenkort stelt de Vlaamse Regering het Plattelandspact voor. Dit is opgebouwd uit de vijf grote thema's waar wij zo dadelijk dieper op ingaan, en die best in de dorpsvisie voorkomen.

Dit alles sluit ook aan bij het TransNationaal Samenwerkingsproject (TNS-project), dat VVDB en partners heel binnenkort indienen bij LEADER Meetjesland & Leievallei.

Straks zullen vijf experts van ledengroepen toelichting geven hoe hun ledengroep aan een dorpsvisie werkte rond één bepaald thema. Na elke spreker kunnen alle aanwezigen input en eigen ervaringen rond dat specifieke thema meegeven.

U hoort achtereenvolgens:

- **Dirk Vanhoute (Werkgroep Wortel 2030) over het thema wonen;**
- **Hans Stevens (Dorpsraad Kermt) over het thema zorgzame gemeenschap;**
- **Marc De Loose (Bewonersplatform Schelderode) over het thema economische bedrijvigheid & vernieuwing;**
- **Jos Peeters (Dorpsraad Sint-Martens-Bodegem) over het thema open(bare) ruimte;**
- **Maarten Lippens (VVDB vzw) over het thema samenwerking tussen burgers en het lokaal bestuur.**

Thema 1: Wonen met Dirk Vanhoute van Dorpsraad Wortel 2030

Het thema wonen gaat om een levendige en aantrekkelijke woonomgeving, maar ook om de (her)inrichting van de publieke ruimte, koesteren van erfgoed, herbestemmingen, speelweefsel, ...

1. Achtergrond en ontstaan van Dorpsraad Wortel 2030

Wortel 2030 is ontstaan vanuit een traject dat de stad Hoogstraten initieerde. De stad vroeg [AR-TUR](#), een organisatie gespecialiseerd in architectuur en publieke ruimte, om te reflecteren over een aantal aankomende woonontwikkelingen in het dorp Wortel. Er was twijfel of die wel pasten in het dorps kader. AR-TUR startte een participatief traject met ongeveer 40 inwoners, waarbij geen definitieve

visie maar een kader voor beleidsaanbevelingen werd ontwikkeld. Dit kader bood handvatten aan het stadsbestuur over mogelijke ontwikkelingsrichtingen.

Uit het enthousiasme van de 40 deelnemende inwoners groeide een burgerinitiatief met de naam Wortel 2030 en als slogan: *Samen met het stadsbestuur werken we aan ons Wortel van de toekomst.* Belangrijk is dat Wortel 2030 geen actiegroep is maar een georganiseerde en goed werkende bewonersgroep die op een constructieve manier samenwerkt met het stadsbestuur.

2. Doel en Werkwijze

De kerndoelen van Wortel 2030 zijn:

- Samen nadenken over de toekomst van het dorp.
- De gemeenschap actief betrekken bij de dorpsontwikkeling.
- Handvatten en adviezen aanreiken aan bestuur en ontwikkelaars.

Werkwijze:

- Participatief via dorpsmomenten en initiatieven om inwoners te informeren en te betrekken.
- Focus op de bebouwde omgeving (wonen en publieke ontmoetingsplekken), niet op het volledige grondgebied van het dorp.
- De schaal van het dorp als geheel in beeld houden, niet de individuele percelen.

Het conceptueel kader is gebaseerd op drie verhalen/kwaliteiten:

1. Sociaalste dorp – versterken van gemeenschapszin.
2. Groenste dorp – aandacht voor natuur en leefomgeving.
3. Dorpste dorp – behouden van het dorpskarakter bij nieuwe ontwikkelingen.

3. Resultaten en Realisaties

Enkele concrete verwezenlijkingen van Wortel 2030:

- Het centrale dorpsplein werd afgesloten voor doorgaand verkeer en kreeg een nieuwe functie.
- De Schoolstraat kreeg een herinrichting, met een fietslint dat meerdere elementen van het dorp verbindt.
- Samenwerking met partners zoals de provincie, stad Hoogstraten, Universiteit Leuven en Regionaal Landschap. Die zal er ook zijn voor toekomstige ontwikkelingsprojecten.
- Opstart van trajecten om zones met meerdere bouwkavels strategisch te ontwikkelen met oog op de kernkwaliteiten van het dorp.
- Manifest met uitspraken over het dorps karakter en de gewenste bebouwingsstijl.

4. Strategie en Complexiteit

Het project streeft naar:

- Constructieve dialoog met ontwikkelaars: formuleren van adviezen die niet aanvallend zijn, maar bijdragen aan passend bouwen.
- Uitzoomen van individuele kavels om grotere patronen te herkennen en ontwikkelingsstrategieën te bepalen.
- Verwevenheid van dorpskwaliteiten in toekomstige plannen, zoals mobiliteit en publieke ruimte.

- Testcase voor Beleidsplan Ruimte: Wortel wordt gebruikt als voorbeeld om het gemeentelijk beleid te concretiseren (hoewel het beleidsplan nog niet volledig is afgerond).

5. Huidige trajecten

- Lopende projecten richten zich op zones met meerdere kavels waarbij gekeken wordt naar de situatie over 10 jaar.
- Samenwerking met partners om innovatieve en passende woonconcepten te ontwikkelen.
- Blijvende focus op betrekken van de gemeenschap en handvatten bieden aan het bestuur.

CONCLUSIES

Wortel 2030 combineert burgerparticipatie met een constructieve samenwerking met bestuur en partners zoals bouwontwikkelaars. Deze Werkgroep vertaalt ideeën en wensen van inwoners naar concrete projecten en adviezen waarbij het dorpskarakter en de leefkwaliteit centraal staan.

Het project dient als voorbeeld voor participatieve dorpsontwikkeling en zet een kader uit voor toekomstige woon- en publieke ruimteprojecten in Wortel alsook elders in Hoogstraten.

Thema 2: Hans Stevens (Dorpsraad Kermt) rond een zorgzame gemeenschap

1. Situering van Kermt en ontstaan van Dorpsraad Kermt

Kermt is een deelgemeente van Hasselt. Het dorp telt ongeveer 4.674 inwoners, verdeeld over ruim 2.000 huishoudens, en beslaat ongeveer 800 hectare. Geografisch ligt Kermt ten westen van Hasselt, in de buurt van de autosnelweg.

Dorpsraad Kermt ontstond in 2012, naar aanleiding van een concreet gemis in het dorp: het ontbreken van een sporthal. Vanuit die lokale nood groeide een bredere werking rond verbondenheid, leefbaarheid en toekomstgericht nadenken over Kermt. In 2014 werkte de dorpsraad een masterplan uit voor site Ten Hove, met als richtdatum 2030. Dat plan vormt nu nog steeds een belangrijk toekomstkader waar verder aan en mee gewerkt wordt.

2. Activiteiten van de dorpsraad en opstart van Kermt Connect

De dorpsraad organiseert verschillende verbindende activiteiten, zoals:

- open fora met sprekers en thema's;
- ontmoetingsmomenten, vieringen en dorpsactiviteiten;
- initiatieven die inwoners samenbrengen.

Toch slaagde de werking er onvoldoende in om alle inwoners te bereiken. De verbinding met straten, wijken en buurtinitiatieven bleef moeilijk. Er waren wel veel lokale initiatieven, maar het overzicht ontbrak en de onderlinge verbinding was eerder beperkt. Vandaar werd samen met de wijkmanager van Hasselt het initiatief Kermt Connect opgestart. (Ter info: Hasselt werkt met wijkmanagers die een brug vormen tussen stad, wijken en inwoners.) Dankzij deze wijkmanager konden meer straten en buurtinitiatieven bereikt worden.

De eerste samenkomst van Kermt Connect in 2022 was nog bescheiden van omvang, maar vormde wel de start van een waardevol netwerk tussen verschillende wijk- en straatinitiatieven. Vandaag komt Kermt Connect ongeveer drie keer per jaar samen.

3. Doel en werking van Kermt Connect

Kermt Connect wil dus straten, wijken en lokale initiatieven met elkaar verbinden. Tijdens de overlegmomenten worden praktische en inhoudelijke thema's besproken, zoals:

- Hoe bereik je andere bureaus?
- Hoe maak je promotie voor een straat- of wijkactiviteit?
- Hoe ga je om met verzekeringen?
- Welke ondersteuning is er mogelijk vanuit de stad?
- Hoe kunnen wijkinitiatieven elkaar helpen?

Ook de schepen van wijkversterking werd uitgenodigd om toe te lichten wat hij voor de wijken kan betekenen. Omgekeerd werd ook nagegaan wat wijken kunnen betekenen voor het beleid.

4. Praktische samenwerking tussen wijken

Een concreet resultaat van Kermt Connect is de oprichting van een functionele WhatsApp-groep. Die wordt vooral praktisch gebruikt, bv. voor:

- het uitlenen van materialen alsook het delen van tafels, stoelen of ander feestmateriaal;
- het aankondigen van activiteiten;
- het uitnodigen van andere straten of wijken.

Zo ontstaan spontane uitwisselingen tussen straten en wijken. Mensen laten elkaar weten welke activiteiten plaatsvinden en nodigen elkaar uit. Daardoor groeit de betrokkenheid tussen de verschillende buurtinitiatieven.

5. Kerstmarkt en Gazet 3510 als verbindende initiatieven

Een belangrijke gezamenlijke activiteit vindt plaats op de kerstmarkt, in samenwerking met vzw Welzijn. Deze organisatie ondersteunt mensen in Kermt die het moeilijk hebben. De dorpsraad ondersteunt dit initiatief al langer en houdt letterlijk en figuurlijk 'het vuur warm' op de kerstmarkt. De voorbije jaren werden de wijken en straten daar actief betrokken bij ludieke acties. Zo droegen deelnemers bijvoorbeeld kerstmutsen met straatnamen. Bezoekers ontdekten zo bij welke straat of buurt iemand hoorde en wat typisch was voor die straat of activiteit. In een ander jaar zochten bezoekers op verschillende plaatsen op de kerstmarkt foto's en koppelden die aan locaties op de kaart van Kermt. Op die manier leerden inwoners hun dorp en de verschillende buurtinitiatieven beter kennen. Wie deelnam, kon aan een centrale stand een gepersonaliseerde kerstbal laten maken. Via deze acties werden telkens tientallen mensen bereikt en vergrootte de zichtbaarheid van wijkinitiatieven. Een ander verbindend initiatief is Gazet 3510, een samenwerking tussen de dorpsraden van Kermt en Spalbeek. De wijken worden nu ook ingeschakeld bij de bedeling van deze krant. Omdat de wijkvertegenwoordigers drie keer per jaar samenkomen, kunnen de kranten via hen verdeeld worden. Dat zorgt opnieuw voor meer contact, samenwerking en betrokkenheid tussen de verschillende buurten.

6. Culturele betrokkenheid: toneel en wijkinitiatieven

Om de twee jaar organiseert Hasselt in een wijk of dorp *Tournée Locale* (Culturen met de Buren). Vorige maand vond dat plaats in Kermt. Onder de titel 'Kermt maakt zich op voor 10 dagen cultuur' werden ook de wijken betrokken. Zij konden zelf initiatieven nemen, zoals een hondenwandeling, een

huiskamerconcert of andere activiteiten waarvoor heel Kermt werd uitgenodigd. Dit project toont hoe cultuur, ontmoeting en lokale inzet kunnen bijdragen aan een sterker gemeenschapsgevoel.

CONCLUSIES

De werking in Kermt toont hoe een warme gemeenschap stap voor stap groeit. Dorpsraad Kermt vertrok vanuit een concrete lokale nood maar ontwikkelde zich tot een breder verbindend platform. Met Kermt Connect werd een extra brug gebouwd naar straten, wijken en buurtinitiatieven.

De kracht van het initiatief zit vooral in de combinatie van:

- regelmatige ontmoeting en spontane uitwisseling tussen inwoners;
- praktische samenwerking alsook gedeelde activiteiten;
- zichtbaarheid van buurtinitiatieven;
- ondersteuning door wijkmanager en stad.

Kermt bouwt zo aan een gemeenschap waar de inwoners elkaar beter leren kennen, elkaar ondersteunen en samen verantwoordelijkheid opnemen voor hun dorp.

Thema 3: Marc De Loose (Bewonersplatform Schelderode) rond economische bedrijvigheid & vernieuwing – met focus op korte keten en lokale voedselproductie in dorpen

1. Inleiding en context

Korte keten kan meerdere invullingen hebben. Hier bekijken we vooral de lokale voedselproductie in de context van dorpsontwikkeling, waarbij producenten rechtstreeks leveren aan de consument.

Marc komt uit Schelderode (dorp op 10 km van Gent en 5 km van Merelbeke-centrum).

Feiten:

- Het merendeel van de voedselaankopen ($\pm 95\%$) gebeurt via grote distributieketens.
- Hierdoor verdwijnen lokale winkels en zijn er minder directe contacten tussen producenten en consumenten.
- Lokale winkels zijn in dorpen nochtans cruciaal omdat ze – naast de mogelijke contacten met producenten – de sociale verbinding binnen het dorp versterken. Specifiek voorbeeld: een beenhouwer in Ramskapelle die nog zelf dieren kweekt.

2. Actoren inzake korte keten

Belangrijke actoren zijn:

- Ondernemers en landbouwers: primaire producenten en drijvende krachten.
- Bewoners/consumenten: eindgebruikers van lokale producten.
- Overheid en middenveld: zij kunnen ondersteunen via beleid, informatie en subsidies.

We zien als doel het combineren van economische bedrijvigheid met zorgzame gemeenschappen en een duurzame dorpsontwikkeling. Korte keten speelt hierin een rol door de toegang tot lokaal voedsel te garanderen en tegelijk de sociale betrokkenheid te verhogen.

3. Uitdagingen voor korte keten in dorpen

- De verbinding tussen producent en consument is vaak moeilijk, vooral in randgemeenten waar stedelingen zich vestigen.

- Lokale ondernemingen hebben een marktkader nodig en een plan om rendabel te werken. Vandaar zijn er veel verdwenen dorpsvoorzieningen: cafés, bakkerijen, beenhouwerijen. Alleen bepaalde winkels zoals chocolaterieën en banken overleven.

4. Ondernemersplan en 'systems thinking'

Belangrijk citaat: *None of us can see the system.* Niemand heeft volledig overzicht over het geheel, dus samenwerken is essentieel. Succesvol lokaal ondernemen vereist daarom:

1. Een goed plan: waarom opstarten, hoe uitvoeren, wat wil je bereiken?
2. Een goed overzicht: met Systems Mapping kun je alle facetten en relaties in kaart brengen. Ons 'normaal' lineair denken (punt A → punt B) is te beperkt. Systems thinking brengt actoren, relaties, oorzaken en gevolgen samen. Hiermee kan men beter communiceren met verschillende actoren en beleidspartners.

Naar de ontwikkelingen kijken in een dorp en het in interactie gaan met een bestuur kan ook gefaciliteerd worden door zo'n Systems Mapping.

5. Projecten en mooie voorbeelden van korte keten

ILVO-projecten (Marc werkt bij ILVO = Instituut voor Landbouw, Visserij en Voedingsonderzoek):

De verbinding tussen lokale producenten en zorgorganisaties (bv. Woonzorgcentra) zie je bij

- Zorgland Leie en Schelde, regio Merelbeke en uitbreidend naar Wachtebeke, Destelbergen, en Laarne. (Een ander voorbeeld is er in Eke en Nazareth.) Actoren worden vanaf het begin betrokken, elk met hun eigen expertise.
- CSA-boerderij & ziekenhuis AZ Zeno Knokke-Heist:
 - Structurele samenwerking tussen ziekenhuiskeuken en lokale boerderij.
 - Doel: lokale producten rechtstreeks naar de keuken en patiënten brengen.
 - Belangrijke elementen:
 - De directie steunt het project volledig.
 - Mobilisatie van personeel en consumenten (patiënten) is cruciaal.
 - Voedsel betekent niet enkel nutriënten, maar ook verhaal en ervaring.
 - Zorg voor rendabele landbouwpraktijk.

Resultaat: dit alles wordt positief ervaren door alle betrokkenen (producenten, zorginstellingen en de lokale gemeenschap).

CONCLUSIES

- Korte keten versterkt economische en sociale cohesie in dorpen.
- Dit vergt samenwerking tussen producenten, consumenten, overheid en middenveld.
- Succesvolle projecten combineren:
 1. Draagvlak bij directie/beleid;
 2. Duidelijke planning en businessmodel;
 3. Integratie van alle actoren via Systems Thinking/Mapping.
- Projecten in woonzorgcentra tonen dat korte keten meer is dan voeding: dit verbindt mensen, ondersteunt de lokale economie en versterkt de dorpsidentiteit.

Thema 4: Jos Peeters (Dorpsraad Sint-Martens-Bodegem) rond open(bare) ruimte Dorpsvisie en de dorps- of gemeenschapstuin in Bodegem (den Hof van Beugoem)

1. Inleiding en context

Hoe kan een dorp een visie ontwikkelen rond landschappelijke ecosystemen, gemeenschapsinitiatieven en lokale tuinen? In Dilbeek, meer bepaald de deelgemeente Sint-Martens-Bodegem, werd gekeken naar de rol van verschillende actoren, het betrekken van burgers en het opzetten van een gezamenlijke werking. De dorpsraad, ontstaan uit de vroegere gemeenschapsraad, startte het initiatief. De oorspronkelijke gemeenschapsraad bestond 15-20 jaar, maar was op sterven na dood. Met de doorstart naar de dorpsraad werd er nieuw leven in geblazen:

- Niet alleen verenigingen, maar ook burgers mogen nu deelnemen.
- Een nieuwe naam: Dorpsraad accentueert de vernieuwing.
- Aantal deelnemers: 25-30 personen, waarvan er 5 in het bestuur zetelen.

Doel: bundelen van wat leeft in het dorp, sterker staan naar de gemeente toe, en zelf initiatieven opzetten.

2. Initiatieven: dorps- en voedseltuin

Startpunt was de inventarisatie van interesses bij de dorpsbewoners via een vragenlijst tijdens de nieuwjaarsreceptie. Dit resulteerde in de oprichting van een dorps- of gemeenschapstuin.

Kenmerken van de tuin:

- Samenwerking met de lokale school: kinderen betrekken bij zaaien, oogsten en andere activiteiten.
- Samen de tuin onderhouden en de werken plannen en uitvoeren met een kleine kerngroep van 5 personen. Dit alles op een ecologische manier gestoeld op ervaringen van VELT.
- Doel: niet alleen groenten kweken, maar ook sociale cohesie en dorpsbinding creëren.

Uitdagingen: dit is een landelijke context. Veel inwoners hebben hun eigen tuin. Vandaar is er minder interesse voor de gemeenschappelijke tuin. Actieve deelname is daarom beperkt. Er is een vaste kern van ± 5 personen. Andere medewerkers komen sporadisch.

3. Samenwerking met partners

De eigenaar van een zelfpluk-bloemenveld bood een stuk grond achteraan aan. Dit veld bleek immers te groot voor eigen gebruik. Een gebruiksovereenkomst van ±7 jaar werd afgesloten voor projectdoel-einden. Dit project kreeg financiering via VLM.

Doelen van de samenwerking:

- Creëren van een voedselbos en/of gemeenschapstuin.
- Organiseren van workshops die ook bezoekers uit omliggende dorpen aantrekken.
- Het vergroten van de zichtbaarheid van het initiatief.

De locatie heeft beperkingen: er is geen elektriciteit, water of bestaande infrastructuur. Oplossing: water uit de beek halen. Er werd ook een container geplaatst (opvang regenwater) voor het praktisch gebruik.

De plannen voor het tuinhuis botsen op reglementeringen. Enkele aanvragen werden afgekeurd.

4. Resultaten en impact

- **Sociale cohesie:** het samenkomen in de tuin versterkt de dorpsbinding en samenwerking.
- **Inspiratie** voor andere dorpen en de regio: dit initiatief kan aanstekelijk werken, inspireren en netwerken creëren.
- **Educatieve waarde:** kinderen en volwassenen leren bij over tuinieren en oogsten.
- **Zichtbaarheid:** tent en workshops maken het project herkenbaar voor het dorp en de omliggende dorpen.

De uitdagingen blijven echter...

- Hoe de actieve betrokkenheid van voldoende inwoners verhogen?
- Regelgeving en praktische infrastructuur beperken de uitbreiding en het comfort.

CONCLUSIES

De dorps- en gemeenschapstuin in Bodegem is een recent opgestart initiatief dat de kracht van samenwerking, burgerparticipatie en dorpsbinding illustreert. Het project laat zien dat het ontwikkelen van een dorpsvisie rond landschappelijke ecosystemen met betrekking van lokale initiatieven een proces van samenwerking, geduld en creativiteit is, zeker door de landelijke context.

Thema 5: Maarten Lippens (VVDB vzw) omtrent de samenwerking tussen burgers, dorpsraad/dorpsraden en lokaal bestuur

1. Inleiding en context

VVDB hamert al lang op het belang van een constructieve samenwerking tussen dorpsraden/dorps-teams en hun lokaal bestuur, vooral in het kader van de realisatie van dorpsvisies en allerlei lokale initiatieven. Belangrijke aandachtspunten hierbij:

- Een door het dorp gedragen dorpsvisie is cruciaal om initiatieven en projecten structureel te verankeren.
- Samenwerking met het lokaal bestuur moet vroegtijdig opgebouwd worden, niet pas wanneer het project loopt. Dat het dorp een dorpsvisie uitwerkt, meldt het dorpssteam dan ook best van bij het begin aan het lokaal bestuur, met de belofte er later samen over uit te wisselen.
- Er bestaan al veel praktijkvoorbeelden van goed functionerende dorpsraden in gemeenten zoals Aalst, Geraardsbergen, Hasselt, Herzele, Heusden-Zolder, Merelbeke-Melle, Mol, Ranst enz.

2. Samenwerkingsovereenkomsten

- Voor groepen of burgerinitiatieven is het nuttig om een samenwerkingsovereenkomst met het lokaal bestuur af te sluiten. Deze overeenkomst formaliseert de samenwerking en helpt:
 - Duidelijkheid te scheppen over verantwoordelijkheden en rolverdeling.
 - Duurzaamheid van projecten en continuïteit van dorpsinitiatieven te verzekeren.

Praktijkvoorbeeld: in Herzele en Oosterzele loopt een project rond duurzame mobiliteit waarbij dorpsraden een centrale rol spelen. De bevoegde schepen informeert de inwoners via de dorpsraad.

3. Rol van dorpsraden in communicatie en draagvlak

Dorpsraden fungeren als schakel tussen bestuur en inwoners:

- Ze begrijpen lokale dossiers en belangrijke thema's (bv. mobiliteit).
- Ze kunnen uitleg geven aan inwoners en zo breed draagvlak creëren.

4. Belang van ambtenaren en beleidsmedewerkers

Mandatarissen (politici) zijn vaak tijdelijk aan de slag. Ambtenaren en beleidsmedewerkers zijn er langer. Zij zorgen voor continuïteit en kennisopbouw.

In Merelbeke-Melle, Mol en Ranst fungeert een vaste medewerker als verbindingsfiguur tussen dorpsraden en lokaal bestuur. Hasselt heeft wijkmanagers met gelijkaardige functie.

In Hoogstraten bezoekt een team van stadsmedewerkers regelmatig verschillende buurten en wijken om in gesprek te gaan met inwoners en inwonersparticipatie te stimuleren. De dorpsraden fungeren er als centrale aanspreekpunten.

Ambtenaren kennen goed hun dossiers en kunnen:

- initiatieven opvolgen;
- samenwerking met burgergroepen verduurzamen;
- de brug vormen tussen politiek, dorpsraad en inwoners.

Hun langdurige aanwezigheid biedt continuïteit waar politici vaak tijdelijk zijn. De aanwezigheid van een betrokken ambtenaar is essentieel voor het succes van dorpsraden en lokale initiatieven.

CONCLUSIES

Succesvolle dorpsplannen en lokale projecten vereisen structurele samenwerking, heldere afspraken tussen de actoren en een centrale rol voor ambtenaren.

Mee te nemen uit de uitwisselingen die telkens na de input van de sprekers plaatsvond

- Een visiedocument maak je én bottom up én zoveel mogelijk samen. Duidelijkheid over wat het dorp/de Dorpsraad wil, helpt het proces en de onderhandelingen met het lokaal bestuur erna wel vooruit (bv. in Ottenburg).
- Het belang van onderling overleg met de dorpsraden binnen een gemeente. Lokaal bestuur Haaltert stimuleert dit. Het gaat dan o.a. ook om de activiteiten van de ene dorpsraad bekend te maken aan de andere. Op de recente heropening van een wandelpad in Heldergem doken enkele reuzen (+ delegatie) op uit Haaltert en Kerksken en Denderhoutem, terwijl Heldergem zelf geen reuzen heeft. Aanwezigheid op activiteiten van de andere dorpsraden zorgt voor bestendiging en verbinding tussen de dorpsraden.
- Niet enkel denken aan de visie van je eigen dorp, maar ook over hoe jouw dorp in connectie staat met de omringende dorpen of binnen het geheel van de gemeente of zelfs met een naburige gemeente. Deze denkwijze is trouwens cruciaal in het concept 'verbonden dorp'.
- Zie andere etnische gemeenschappen/subculturen als een meerwaarde binnen het dorp. Probeer taalgrenzen en cultuurverschillen te overstijgen, en schat goed in wat de mening van die mensen is. Die meningen meenemen zorgt dat je vertrouwen opbouwt met die groepen en dat kan tot een heel mooie synthese leiden en interessante samenwerkingen. Dit versterkt en verfijnt de dorpswerking. Als ieder zijn anderstalige burens met deze bedoelingen aanspreekt en hen

probeert te betrekken op een manier waarop zij zich veilig/begrepen voelen, kan er iets heel moois groeien. Toekomst Telt probeert dit te realiseren in Heusden-Zolder. En in Heusden tuinieren mensen van zeven nationaliteiten al diverse jaren samen.

- De Walemmakers in Mechelen lanceerden vrij recent een enquête in hun dorp Walem rond de diverse aspecten van leefbaarheid. Een vijftiental diepte-interviews bezorgde nog meer info. Op basis van alle input ontwikkelden De Walemmakers een visie én startten ook een netwerk van Buurtmakers op. Momenteel zijn er 12 Buurtmakers op 18 straten die een viertal keer samenkomen per jaar om gemeenschappelijke oplossingen en initiatieven te ontwikkelen.
- Visualisatie van wat er in het dorp aanwezig is, geeft een veel beter overzicht en leidt tot krachtiger gesprekken met andere actoren. Dit kan met Systems Mapping of (zie eerdere vorming) met eigen kaarten in Google Maps waarop je punten tagt of met een [rich picture](#) om een reële situatie uit te beelden en structuur te steken in wat er gebeurt in die buurt.
- Zevergem Bougeert ontstond toen er plannen waren om met de bouw van een hoog appartementsgebouw de pittoreske dorpsarchitectuur te verstoren. Door dit te visualiseren met kaarten (streetview) beseften de bewoners ineens wat er aan het gebeuren was en konden ze dit een halt toeroepen. Nieuwe projecten worden nu aan de hand van die ervaring met de ontwikkelaar besproken. Het dorp heeft geen volkstuin maar serres (de Zevertuintjes) waar tot 50 mensen gebruik van maken en kinderen komen spelen. (En er zijn nog goede initiatieven zoals elke derde zondag van de maand samen brood bakken, hoornaars vangen, ...)
- Dorpsteams zijn apolitek (ook al worden ze soms anders gezien door o.a. lokale besturen) en proberen met ideeën te komen, voorstellen en opportuniteiten op tafel te leggen, maar ook uitdagingen aan te kaarten. Erg belangrijk (zeker bij grote stappen) zijn daarbij goede contacten met verantwoordelijke ambtenaren.
- Denk ook bij projecten als volkstuintjes/samentuinen aan een visie met actieplan en vormen van samenwerking. Enkele vragen hierbij:
 - Werk je binnen de structuur van een vzw of ben je een feitelijke vereniging?
 - Heeft elke tuinier een eigen perceel of gaat het om een collectief gebeuren waar mensen samen aan de slag zijn op een stuk grond? Of zijn er tussenvormen met individuele en gemeenschappelijke perken?
 - Tuinier je samen op vaste tijdstippen als het om een collectieve tuin gaat zoals in Sint-Martens-Bodegem?
 - Betrek je kwetsbare doelgroepen en anderstaligen bij het tuinieren, en loopt dat goed? In Heusden kregen mensen met beperking verhoogde tafels om beter te werken en is ervoor gezorgd dat iemand met een rolstoel aan de slag kan.
 - Is er een goed plan voor het gebruik van de grond? In Heusden tekende een landschapsarchitect die bij Toekomst Telt is aangesloten, een globaal plan uit.
 - Is er een actieplan om bv. onkruid te bestrijden binnen de ecologische teeltwijze of gebeurt er bemestingsadvies?

Afronding en afsluit

CONCLUSIE: het combineren van dorpsteams, dorpsvisies, woonprojecten, verbindende activiteiten in het dorp, lokale voedselinitiatieven, gemeenschapstuinen en samenwerking met het bestuur levert een krachtig framework voor warme, betrokken en verbonden dorpen.

Succesvolle dorpsontwikkeling vraagt:

- **Structurele samenwerking** met lokaal bestuur en beleidsmedewerkers.
- **Actieve burgerparticipatie** en duidelijke organisatie binnen dorpsraden.
- Focus op lokale economie en korte keten alsook originele activiteiten met verenigingen om de **sociale cohesie** te versterken.
- **Educatieve en zichtbare initiatieven** zoals dorps- en voedselprojecten.

Deze geïntegreerde aanpak verhoogt het draagvlak, de verbondenheid tussen inwoners, en de duurzaamheid van dorpsinitiatieven, en kan dienen als inspiratie voor andere gemeenten en dorpen.

Dank voor alle input en aandacht.

Enkele mensen geven zich op om mee verder te denken en te werken aan een methodiek om tot een dorpsvisie te komen (via stappenplan + sjabloon?). Wordt dus vervolgd.